

Referanser:

Arkivsak: 25/02906-5

Saksdokumenter:

Alminnelige bestemmelser - vigsling av kirkebygg

Grunnsteinsnedleggelse, bokmål

Vigsling av kirkebygg, bokmål

Avvigsling av kirkebygg, bokmål

Vigsling av kirkebygg

Sammendrag

På bakgrunn av vedtak i Kirkerådet og Bispemøtet (KR 32/18, BM 24/18) har Nemnd for gudstjenesteliv utarbeidet forslag til reviderte vigslingsliturgier til tjeneste og for bygg (NFG 23/24, 24/24, 25/24). Forslagene fra nemnda ble behandlet i Bispemøtet i oktober 2024 (BM 47/24). Bispemøtet vedtok at Bispemøtets arbeidsutvalg skulle behandle forslag til liturgi for vigsling av kirkebygg og gi tilbakemelding til Nemnd for gudstjenesteliv.

Etter innspill fra Bispemøtets arbeidsutvalg september 2025 (BMAU 10/25), har Nemnd for gudstjenesteliv arbeidet videre med disse innspillene og utarbeidet et forslag til ordninger (NFG 17/25, NFG 29/25). Ordningene er også behandlet i Samisk liturginemnd (SLN 14/25).

Denne saken presenterer forslag til Ordninger for vigsling og avvigsling av kirkebygg, samt ordning for grunnsteinsleggelse og alminnelige bestemmelser for vigsling av kirkebygg.

Forslag til vedtak

1. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til forslaget til Alminnelige bestemmelser for vigsling av kirkebygg
2. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til forslaget til Grunnsteinsnedleggelse.
3. Bispemøtet ber om at det innarbeides muligheten til en tale i grunnsteinsnedleggelsen under ledd 7 Grunnsteinsnedleggelse.
4. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til forslaget til Vigsling av kirkebygg

5. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til forslaget til Avvigsling av kirkebygg
6. Bispemøtet ber om at alle ordningene sendes på høring både på nynorsk og bokmål.
7. Bispemøtet ber om at saken om bruk av blå som liturgisk farge kommer tilbake til Bispemøtet som egen sak.

Saksorientering

Bakgrunn

På bakgrunn av vedtak i Kirkerådet og Bispemøtet (KR 32/18, BM 24/18) har Nemnd for gudstjenesteliv utarbeidet forslag til reviderte vigslingsliturgier til tjeneste og for bygg (NFG 23/24, 24/24, 25/24).

I tråd med Regler for saksbehandling i liturgisaker, ble forslagene fra nemnda behandlet i Bispemøtet i oktober 2024 (BM 47/24). Bispemøtet vedtok at Bispemøtets arbeidsutvalg skulle behandle forslag til liturgi for vigsling av kirkebygg og gi tilbakemelding til Nemnd for gudstjenesteliv.

Etter innspill fra Bispemøtets arbeidsutvalg september 2025 (BM-AU 10/25), har Nemnd for gudstjenesteliv arbeidet videre med disse innspillene og utarbeidet et forslag til ordninger (NFG 17/25, NFG 29/25). Ordningene er også behandlet i Samisk liturginemnd (SLN 14/25).

Denne saken presenterer forslag til Ordninger for vigsling og avvigsling av kirkebygg, samt ordning for grunnsteinsleggelse og alminnelige bestemmelser for vigsling av kirkebygg. Alle ordningene er utarbeidet på bokmål. Det foreligger ikke nynorske versjoner av ordningene per i dag.

Alminnelige bestemmelser

Bispemøtets arbeidsutvalg (BMAU) pekte på behovet for en åpenhet i språket for å ivareta en bred folkekirkelig forståelse av kirkevigsling. Nemnd for gudstjenesteliv har innarbeidet dette ved å bytte ut «reservert» med «innviet» (punkt 5), og «menighet» med «sokn» (punkt 9 og 10).

Nemnda stiller seg bak formuleringen fra Samisk Liturginemnd i punkt 1 om å inkludere samisk praksis og tar den inn. Formuleringen presiserer at en slik praksis skal være i tråd med samisk teologi.

Samisk liturginemnd anbefalte også et tillegg om bruk av liturgisk farge i punkt 12. Nemnd for gudstjenesteliv mener at det bør stå noe om liturgisk farge i de alminnelige bestemmelsene, men ut over dette viser nemnda til bruk av liturgiske farger slik de er beskrevet i [Retningslinjer for bruk av liturgiske farger](#) vedtatt av Kirkemøtet i 2010.

Nemnd for gudstjenesteliv mener at Bispemøtet bør uttale seg om på hvilken måte den blå fargen skal omtales i de alminnelige bestemmelsene for ulike ordninger.

Følgende ordninger er innarbeidet i Alminnelige bestemmelser

- Gjenåpning av kirke (punkt 6 og 14)
- Kirkejubileum (punkt 15)
- Nytt orgel (punkt 14)

Ordning for grunnsteinsnedleggelse

Bispemøtets arbeidsutvalg bad Nemnd for gudstjenesteliv revidere ordningen for grunnsteinsnedleggelse.

Nemnda har revidert ordningen. Ordningen har nå et tydeligere språk i innledningen, færre alternativ for tekstlesning, og avsluttes med velsignelse og salme. Leddet med tale før grunnsteinsnedleggelsen og avslutningen etter siste salme er tatt ut.

Bispemøtet oppfordres til å vurdere om det bør ligge inne muligheten for en tale i forbindelse med grunnsteinsnedleggelsen. Dette kan være et eget ledd eller en rubrikk under ledd 7.

Ordning for vigsling av kirkebygg

Bispemøtets arbeidsutvalg understrekte at ordningen både må være fleksibel og si noe om hva det innebærer å vigsle kirkebygg. BMAU mente videre at ordningen bør bestå av en helhetlig komposisjon med en teologi om kirkebygget.

Generalrubrikkene

I punkt 6 har nemnda presisert at det i ordningens ledd 8 **Lesning og bønn** ikke må være salmer eller korsang, men at også «annen musikk» kan fremføres. Dette er i tråd med rubrikkene i ordningen. Det er et poeng for nemnda at uttrykket «musikk» er et større begrep og at rubrikken her skal legges til rette for lokale forhold.

Ledd 1 Forberedelse

Bispemøtets arbeidsutvalg var delt i spørsmålet om hvordan en samling utenfor kirken vil fungere, slik denne er beskrevet i nemndas første forslag. En slik samling kan ta for mye plass og være for komplisert, og språket kan fremstå for åpent, f.eks. formuleringen «La den/det blir et sted for fred, sannhet og rettferd».

BMAU foreslo i stedet at det legges opp til en enkel samling for de som skal gå i prosesjon hvor det blir markert at dette bygget/rommet som frem til nå gjerne har vært en byggeplass, tas i bruk som helligdom. Det ble anbefalt å bruke en setning fra Salme 36 på dette punktet. Bispemøtets arbeidsutvalg mener denne salmen er en kjernetekst i forståelsen av hva kirkebygget er.

Nemnd for gudstjenesteliv har drøftet innspillene fra BMAU og innarbeidet noen av dem, bl.a. salme 36. Nemnda understreker at leddet er fakultativt og har utformet generalrubrikker og rubrikken i ordningen på nytt for å understreke dette. Ut over dette mener nemnda at språket fungerer godt og vil beholde muligheten for samling utenfor kirkebygget.

Ledd 8 Lesning og bønn

Bispemøtets arbeidsutvalg mente at dette punktet fremstod for komplisert og mente at det bør få et enklere oppsett. Et slikt oppsett kan gjerne åpne for at biskopen kan bevege seg i rommet, men det bør f.eks. bare være én lesetekst på hvert sted.

Nemnd for gudstjenesteliv har fjernet alternative lesetekster og gjort bønnene kortere og enklere:

- Lesning ved prekestol er nå kun en evangelietekst.
- Ved døpefont leses kun Matt 28.
- Bønnen knyttet til alteret toner ned vektlegging av «kropp» og «blod», og henter inn alterets funksjon som et sted å komme til med bønner, sorger og glæder.
- Generalrubrikk 8 gjør det tydelig at ikke alle stedene/tingene trenger å være med.

Mellom hver tekstlesning/bønn står det nå «Salmevers eller annen musikk» for slik å kunne velge f.eks. nyskrevet musikk til vigslingen her. Innledende og avsluttende bønn er nedkortet.

Den avsluttende bønnen slutter med «Gud, vi ber» og muligheten for at hele menigheten er med på «Amen».

Ledd 9 og 10, Hallelujaomkvad, evangelielesning og preken

Bispemøtets arbeidsutvalg støttet nemndas forslag om å ta bort de to lesetekstene for dagen. Prekenen vil nødvendigvis få et annet preg denne dagen og det må det gis rom for å bruke pastoralt skjønn.

Rubrikken i ledd 10 er forslått justert med formuleringen «eller annen høvelig tekst». Nemnd for gudstjenesteliv har innarbeidet denne.

Ledd 24 Postludium/Utgangsprosesjon

Bispemøtets arbeidsutvalg pekte på at rubrikken her bør formuleres slik at gudstjenesten avsluttes før det kommer for mange hilsener, f.eks. fra byggherre og entreprenør. Noen ganger er det bare kirkerommet som er stort nok til alle som vil være med på kirkekaffe/feiring/taler. Da må gudstjenesten avsluttes først.

Nemnd for gudstjenesteliv har formulert leddets rubrikk og generalrubrikk 9 slik at det fremgår tydelig at gudstjenesten avsluttes med prosesjon ut før en evt. samling i kirkerommet med hilsener.

Følgende ordninger er innarbeidet i Ordningen for vigsling av kirkebygg.

- Vigsling av lokal til kirkelig bruk (se også alminnelige bestemmelser punkt 13)
- Nytt orgel

Ordning for avvigsling av kirkebygg

I sitt første forslag til Bispemøtet hadde Nemnd for gudstjenesteliv lagt inn et punkt 15 om avvigsling av kirkebygg i Alminnelige bestemmelser. Dette punktet ga noen føringer for avvigslingen, men overlot til pastoralt skjønn å utforme en egnet liturgi.

Bispemøtets arbeidsutvalg mente at punkt 15 bør skrives ut som egen ordning for avvigsling, og at denne må inneholde:

- En rubrikk som forteller at avvigsling innebærer å feire gudstjeneste og nattverd etter grunnordningen. Det er verd å feire det som skjer skjedd i kirkebygget.
- Takk for alt mennesker har fått i rommet (ordet, nattverden, glede og sorg). Den takkebønnen bør være ferdig formulert. Hovedvekten i avvigslingen er «tak».
- En utgangsprosesjon der en tar med gjenstander som signaliserer hva rommet er blitt brukt til. Prosesjonen skal vise at «nå avslutter vi det å bruke dette rommet til dette». Lysene på alteret kan f.eks. blåses ut.

Bispemøtets arbeidsutvalg understreket at hva som blir værende i kirkerommet etter at det tas ut av bruk må reguleres i andre forskrifter og regler i kirkeordningen. I den liturgiske ordningen er det som bæres ut primært symbolsk og ikke uttømmende for hva som blir værende/ikke værende i rommet.

På bakgrunn av innspillene fra Bispemøtets arbeidsutvalg har Nemnd for gudstjenesteliv utarbeidet Ordning for avvigsling av kirkebygg.

Når det gjelder feiring av nattverd, er har nemnda valgt formuleringen: «Gudstjenesten følger Ordning for hovedgudstjeneste så langt det er hensiktsmessig». Dette er av hensyn til ulike lokale forhold.

Ordningen for avvigsling omtales i Alminnelige bestemmelser som punkt 16.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Sekretariatet bruker ressurser på saksbehandling av liturgisaken, men understreker at det er ressursbesparende å behandle vigslingsliturgiene sammen, slik som det er lagt opp til i dette møtet.

